

The African Queen riu avall

Carles Cabrera

El director i actor cinematogràfic nord-americà John Huston (Nevada, 1906 - Newport, 1987) era fill del també actor Walter Huston, a qui va poder dirigir al film *The treasure of Sierra Madre* (1947), un dels grans successos de la seva carrera com a director. Huston, tanmateix, ha estat considerat sempre com un excel·lent director, però irregular, amb clàssics com *The maltese falcon* (1941), *The asphalt jungle* (1950), *The man who would be king* (1975) o *The dead* (1988), entre d'altres, però amb algunes relliscades que paga més la pena de no recordar. Afortunadament, l'entranyable *The African queen* (1951) es compta entre les primeres.

Al mes de setembre de 1914, quan se situa l'inici del metratge, la Gran Guerra ja havia esclatat a Europa, i els seus efectes col·laterals començaven a repercutir en un continent africà on el colonialisme vuitcentista encara cuejava. Samuel, el pastor, paper que interpreta el secundari Robert Morley, i la seva germana Rose, Katharine Hepburn, intenten cristianitzar en aquell temps els negres africans sense reeixir-hi. L'arribada de Charlie Allnut (Humphrey Bogart), en particular, i de la Primera Guerra Mundial sobretot, ho trastocarà tot, amb la mort del reverend Samuel per part dels soldats alemanys. La paradoxal relació amorosa entre dos personatges tan diferents, encara no manifestada, s'intueix molt aviat entre un gatús com ell i una fadrinota més aviat lletja (ho confessa el seu germà abans de morir) com ella.

Fins ací l'obertura, mentre que el nus ens mostra Hepburn i Bogart tot davallant pel riu fugint

dels alemanys abans que aquests retornin. Ho fan mitjançant *The African queen*, nom que rep la barcassa d'Allnut. Amb tot, el títol guarda un doble sentit, de tal manera, que amb ell s'al·ludeix al nom de l'embarcació, però també a Rose, que és qui té la idea de convertir la botella d'oxigen en un torpede per llançar contra un vaixell alemany, de fet, és que no conserva Hepburn cert aire com de reina d'Anglaterra? Mostra, en aquest sentit, una fe cega en la vinguda dels anglesos, un coneixement ple de tot el que es refereix al seu país i una superioritat manifesta seva (dos anglosaxons com ells podran recórrer el riu tenint en compte que abans un alemany ha pogut travessar-lo).

No sé si intencionadament, però un repàs a la filmografia de Huston ens farà adonar que la superioritat de la raça blanca sobre la resta, completament folkloritzades, és un continuum de la seva producció que es repeteix, posem per cas, amb els mexicans a *The treasure of Sierra Madre*, els afgans a *The man who would be king* o els negres —i, fins i tot, els germànics— en aquest *The African queen*. Una raça negra, per cert, que compareix només als instants inicials de la cinta i pràcticament no tornen a sortir a tot el film.

Sota l'escorça del cinema d'aventures, *The African queen* mostra una comèdia de parella que recorda, per diverses raons, la filmografia d'un altre gran director del cinema americà, Howard Hawks (Goshen, 1896 - Palm Springs, 1977), a qui, per cert, se li havia proposat la tasca de dirigir-la. A Bogart, l'havia dirigit Hawks poc abans a *To have and have not* (1947) i a Hepburn l'havia tinguda sota les seves ordres a *Bringing up Baby* (1938), dos films amb els quals els espectadors podran trobar algunes concommitàncies amb aquesta pel·lícula. Però és que també n'advertiran amb el *Hatari!* (1962) de Hawks, ambientat igualment a l'Àfrica, en aquesta part de cinema - documental que tenen tant el nostre com el film de 1962; algú es podria entretenir, per cert, a veure si es computen un major nombre d'animals filmats en un o en l'altre. En canvi, a *The African queen*, la flora servirà com a correlat objectiu de la dona.

Al final, la pluja que cau adquireix un sentit bíblic de diluvi universal i després s'estableix una resurrecció de la parella quan tot semblava indicar que havien arribat al final de llurs vidés, perquè la mateixa aigua els treu del fangar on es trobaven aturats.

Quant als efectes especials, certament, els anys li han passat molt per sobre, i així, quan es travesen amb els ràpids al riu, la superposició de plans es dibuixa molt falsa als ulls de l'espectador, però això no ha invalidat una cinta que continua essent una de les més recordades i estimades pel públic de tota la carrera de John Huston. ■